

CENTRE D'ESTUDIS DEMOGRÀFICS

PLA ANTIFRAU

Requeriments i documents preceptius per a assolir els requisits en matèria de **lluita contra el frau** previstos a la **Ordre HFP/1030/2021**, de 29 de setembre, per la que es configura el sistema de gestió del **Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència**.

Protocol número C-14.665

An independent member of

BKR
INTERNATIONAL

CONSORCI CENTRE D'ESTUDIS DEMOGRÀFICS (CED)

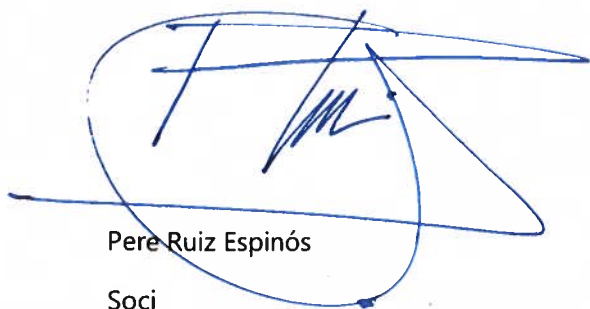
Barcelona, a 02 de novembre de 2022

Senyors,

D'acord amb l'encàrrec rebut, els lliurem els documents preceptius i requeriments per a assolir els requisits en matèria de lluita contra el frau previstos a la Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre, per la que es configura el sistema de gestió del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, fruit de l'autoavaluació inicial realitzada i on es recullen una sèrie de consideracions i àmbits de millora amb l'objectiu d'assolir la integritat pública de manera transversal.

Molt atentament,

Faura-Casas, Auditors-Consultors, S.L.

Pere Ruiz Espinós
Soci

An independent member of

BKR
INTERNATIONAL

ÍNDEX

1-INTRODUCCIÓ I CONCEPTUALITZACIÓ	4
1.1- Assoliment de les obligacions contingudes a l'Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre.	6
1.2- Objecte i abast del Pla.	8
1.3- Àmbit subjectiu.	9
1.4- Desplegament del Pla.	9
2-GLOSSARI TERMINOLÒGIC	9
2.1- Conflicte d'interessos.	9
2.2- Fraus.	10
2.3- Integritat institucional.	11
2.4- Corrupció.	12
2.5- Irregularitat.	12
2.6- Risc.	12
3-ÒRGANS DE NOVA CREACIÓ EN RELACIÓ A LA LLUITA CONTRA EL FRAU	12
3.1- Unitat Gestora de la Bústia Ètica.	12
3.2- Comissió Antifrau.	13
4-DOCUMENTS A COMPLIMENTAR PER ATENDRE LES OBLIGACIONS PREVISTES A L'ORDRE MINISTERIAL.	15
4.1- Autoavaluacions.	15
4.2- Test conflictes d'interès, prevenció del frau i de la corrupció (autoavaluació inicial).	16
4.3- Proposta de Declaració al més alt nivell assumint el compromís de lluita contra el frau del Consell de Govern del Centre d'Estudis Demogràfics (CED).	16
4.4- Declaració d'Absència de Conflicte d'Interès (DACI).	19
4.5- Codi de Conducta dels Centres CERCA.	21
4.6- Proposta de codi ètic i de bon Govern.	21
4.7- Proposta de bústia de denúncies.	21
4.8- Identificació de les principals àrees de risc i valoració de riscos inherents.	22
4.8.1- Contractació.	23
4.8.2- Subvencions.	25
4.8.3- Gestió de personal.	26
4.8.4- Gestió pressupostària i patrimonial.	27
4.9- Mesures de prevenció, detecció, correcció i persecució d'acord amb l'Ordre HFP/1030/2021.	29
4.9.1- Conflicte d'interès.	29
4.9.2- Fraus i corrupció.	30

1- INTRODUCCIÓ I CONCEPTUALITZACIÓ

L'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic -OCDE- (Recomanació del Consell General de l'OCDE sobre Integritat Pública) defineix la integritat pública com:

"L'alineació consistent amb, i el compliment de, els valors, principis i normes ètics compartits, per mantenir i donar prioritat als interessos públics, per damunt dels interessos privats, al Sector Públic".

Així, al seu manual sobre Integritat Pública¹, advoca per formular una estratègia d'integritat pública per donar suport a un sistema d'integritat coherent que, des d'una perspectiva del sistema en conjunt, i en base a informacions i evidències fruit d'una reflexió profunda, adopti mesures encaminades a la identificació, prevenció i correcció dels riscos principals per a la integritat pública.

De la mateixa manera, el IV Pla de Govern Obert (2020-2024) del Ministeri de Política Territorial i Funció Pública, entre els principals eixos del qual figura el d'integritat, està orientat a la construcció d'un sistema d'Integritat pública, enfortint valors ètics i mecanismes per consolidar la integritat de les institucions públiques i reforçar la confiança de la ciutadania.

En data 21 de juliol de 2020, el Consell Europeu va aprovar la creació del programa *Next Generation EU* per estimular la recuperació econòmica i la reparació dels danys causats per la pandèmia de la COVID-19. Aquests fons haurien de servir per avançar cap a una Unió Europea més ecològica, més digital i més resilient davant els canvis i reptes futurs.

El programa contempla dos instruments financers²:

- El Mecanisme Europeu de Recuperació i Resiliència (MRR) n'és la peça central. Dotat amb 672.500 milions d'euros per a la realització de reformes i inversions públiques, el MRR facilita transferències directes (no reemborsables) i préstecs als estats membres, vinculats a la consecució de resultats.
- L'ajuda a la Recuperació per a la Cohesió i els Territoris d'Europa (REACT-UE) és l'altra iniciativa, dotada amb 47.500 milions d'euros, que continua i amplia les mesures de resposta i reparació

¹ De data 07 de juliol de 2020

² Font de les dades: web oficial del PRTR (<https://planderecuperacion.gob.es/plan-de-recuperacion-para-europa>), data darrera consulta (07/12/2021)

de la crisi, i s'executa a través del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER), el Fons Social Europeu (FSE) i el Fons d'Ajuda Europea per a les Persones Més Desafavorides (FEAD).

El Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR), aprovat pel Consell de la UE en data 13 de juliol de 2021, recull el conjunt d'inversions que es realitzaran, majoritàriament entre 2021 i 2023, i el programa de reformes estructurals i legislatives previstes.

A tot això s'ha d'estimar la constant i creixent preocupació de la Unió Europea per la forma com els Estats Membres gestionen els fons del seu pressupost. El *Reglament (UE) 2021/241 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021, pel qual s'estableix el Mecanisme de Recuperació i Resiliència*, d'acord amb el principi de bona gestió financera, obliga els estats membres a incloure, en els plans de recuperació i resiliència que presentin, el disseny d'un sistema que contempli mesures adequades per protegir els interessos financers de la UE, incloent-hi la prevenció, detecció i correcció dels conflictes d'interès, la corrupció i el frau en la utilització dels fons atorgats

Així, en data 30 de setembre de 2021³ s'ha publicat l'*Ordre del Ministeri d'Hisenda i Funció Pública HFP/1030/2021, de 29 de setembre, per la qual es configura el sistema de gestió del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència*. Aquest, regulat pel *Reial decret llei 36/2020, de 30 de desembre, pel qual es van aprovar mesures urgents per a la modernització de les administracions públiques i per a l'execució del PRTR*, disposant diverses adaptacions dels procediments habituals per facilitar una gestió eficaç i eficient de la seva execució, comprenent la gestió pressupostària i la fiscalització en exercici de la funció de control.

El PRTR esmentat s'erigeix com la base per al desemborsament de la contribució financera de la UE, en el marc del *Reglament (UE) 2021/241, de 12 de febrer, que estableix el mecanisme de Recuperació i Resiliència* (d'ara endavant, MRR), havent estat objecte de dictamen núm. 6/2020 del *Tribunal de Comptes de la Unió Europea*, destacant com a fi últim de les mesures contra el frau i irregularitats la de prevenir riscos derivats de l'existència d'uns recursos addicionals importants que s'han de gastar en un termini breu, en línia amb les normes financeres aplicables a la gestió compartida del pressupost general de la UE contingudes al *Reglament UE Euratom 2018/1046, de 18 de juliol*.

En aquest sentit, l'*Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre*, que inclou en el seu àmbit d'aplicació totes les entitats del Sector Públic⁴ pretén protegir els interessos financers de la UE obligant les entitats

³ (BOE núm. 234)

⁴ D'acord amb l'article 2.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, i a qualsevol altres agents implicats en l'execució del PRTR com a perceptors de fons.

decisores i executores a incorporar al seu àmbit intern de gestió i control els Principis o criteris de gestió específics del PRTR continguts a l'article 2 de l'Ordre i, entre ells, conforme assenyalat al seu apartat 2 d) el *"Reforç de mecanismes per a la prevenció, detecció i correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interès"*.

És voluntat del Centre d'Estudis Demogràfics (CED) (el Consorci, d'ara en endavant) donar passos efectius en l'objectiu de preservar i defensar els principis de l'objectivitat, imparcialitat, eficàcia, eficiència o legalitat, desenvolupats en el vigent marc normatiu estatal i autonòmic, en el que actualment s'han tipificat com a tals els principis de planificació, direcció per objectius i control de la gestió, així com el d'avaluació de resultats de les polítiques i els serveis públics o l'eficàcia en el compliment d'objectius, tot remarcant que els presents documents es conformen com documents inicials que requeriran de constants actualitzacions a mesura que es vagi posant en pràctica per part dels actors implicats en el seu desplegament i execució.

1.1- Assoliment de les obligacions contingudes a l'Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre

L'esmentada Ordre estableix determinades actuacions obligatòries dins aquests plans preveient-se alguns requeriments mínims a adoptar pel compliment de les obligacions previstes a l'Ordre:

- Pel que fa a l'estructura de les mesures adoptades, s'han de seguir les fases del denominat *"cicle antifrau"*; és a dir, prevenció, detecció, correcció i persecució.
- Pel que fa a l'anàlisi i avaluació dels riscos, s'han d'identificar i analitzar els riscos dels processos clau per a l'execució del PRTR i avaluar la probabilitat de cadascun d'ells i l'eventual impacte (gravetat). A més, s'ha de preveure la revisió periòdica de l'anàlisi i avaluació anteriors i la revisió ad hoc en cas d'indícis de corrupció o frau, de canvis en els procediments o en el personal.
- Pel que fa a les mesures preventives, s'han de definir mesures preventives amb l'objectiu de que el risc residual sigui tolerable. Aquestes mesures hauran de ser adequades a la situació de risc concreta i proporcionals a la probabilitat i la gravetat del risc; incloent procediments relatius a la prevenció i gestió de situacions de conflictes d'interès.
- Pel que fa a les mesures de detecció d'indícis, s'han d'ajustar als senyals d'alerta (*red flags*) que s'han determinat, concloent un procediment per a la seva aplicació.
- Pel que fa a les mesures de correcció, s'han d'incloure mecanismes clars per comunicar els indicis de frau detectats.

- Pel que fa a mesures de persecució, s'han de determinar processos adequats per fer el seguiment de casos sospitosos de corrupció o frau, recuperació de fons de la UE gastats fraudulentament i revisió de processos i controls relacionats amb els possibles fraus.

Cal destacar que algunes de les mesures exposades es tracten de mesures tendents a reforçar els mecanismes ja existents al Consorci, per la qual cosa ha resultat essencial que amb caràcter previ es realitzés la *prèvia autoavaluació* prevista en el qüestionari de l'Annex II.B.5 "Test conflicte d'interès, prevenció del frau i la corrupció"⁵ de l'Ordre Ministerial.

Com ja s'ha exposat, i amb la finalitat de donar compliment a les obligacions que l'article 22 del *Reglament (UE) 241/2021 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021*, imposa a Espanya en relació amb la protecció dels interessos financers de la Unió com a beneficiari dels fons del MRR, obliga tota entitat, decidora o executora, que participi en l'execució de les mesures del PRTR a disposar d'un "Pla de mesures Antifrau" que li permeti garantir i declarar que, en el seu àmbit d'actuació respectiu, els fons corresponents s'han utilitzat de conformitat amb les normes aplicables, en particular, pel que fa a la prevenció, la detecció i la correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interessos.⁶

Els participants en l'execució del PRTR s'hauran d'atenir estrictament a allò que, en relació amb aquesta matèria, estableix la normativa espanyola i europea i els pronunciaments que respecte a la protecció dels interessos financers de la Unió hagin realitzat o puguin realitzar les institucions de la Unió Europea, sense oblidar que l'article 6.2 de l'Ordre estableix que són aplicables les definicions de frau, corrupció i conflicte d'interès contingudes a la *Directiva (UE) 2017/1371, sobre la lluita contra el frau que afecta els interessos financers de la Unió (Directiva PIF)*, i al *Reglament (UE, Euratom) 2018/1046 del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de juliol de 2018, sobre les normes financeres aplicables al pressupost general de la Unió (Reglament Financer de la UE)*, conceptes que abasten especialment infraccions penals quan es cometin intencionadament, i el fet que l'existència d'una irregularitat no sempre impliqui l'existència

⁵ En aquest sentit esmentar que el Consorci va realitzar aquesta autodiagnosi prèvia i preceptiva, en data 10 de desembre de 2021 obtenint 19 punts, a fi i efecte de determinar el seu grau de risc així com el conjunt de mesures i mecanismes que, segons el resultat obtingut, havia de determinar de forma inicial.

⁶ L'Ordre concreta a l'annex II.B.5 l'estàndard mínim a complir en relació amb el reforç de mecanismes per a la prevenció, detecció i correcció del frau corrupció i conflicte d'interès, si bé deixa oberta la possibilitat que els òrgans responsables i gestors puguin ampliar aquest estàndard mínim, que, alhora, podrà ser actualitzat per la Secretaria General de Fons Europeus, modificant el contingut dels annexos de l'Ordre. En concret, l'Annex III.C "*Referència de mesures de prevenció, detecció i correcció del frau, corrupció i conflicte d'interès*" és l'encarregat d'aportar mesures orientatives en relació amb aquest principi, i sense perjudici de les mesures addicionals atenent les característiques i riscos específics de l'Entitat.

de frau, en no ser necessari l'element de la intencionalitat perquè hi hagi irregularitat però que sí que és element essencial en el frau.

Així mateix, esdevé una fita important el fet que en data 1 de febrer del 2022, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar el Pla de mesures Antifrau en l'execució d'actuacions finançades pels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència a la Generalitat de Catalunya, un document que guia les actuacions de la Generalitat de Catalunya i el seu Sector Públic en l'execució dels fons del Mecanisme de Recuperació i Resiliència (MRR). En aquest document es concreten i detallen un mapa de riscos així com un conjunt de mesures i mecanismes de detecció de frau i/o senyals d'alerta que el Consorci pot fer seves; implementant-les en les seves àrees.

1.2- Objecte i abast del Pla

L'objecte d'aquest Pla es concretar les mesures de control del risc de frau, amb especial èmfasi en l'àmbit de l'execució del fons MRR, en l'àmbit d'entitat executora tenint en compte les competències en matèria de frau, exclusivament administratives, que tenen atribuïdes, en cap cas inclouen competències d'investigació.

Aquesta Pla tindrà durada indefinida, però es revisarà de forma periòdica cada dos anys. L'avaluació del risc, impacte i probabilitat de risc de frau en els processos clau de l'execució dels fons es revisarà biennal o, anualment quan s'hagi detectat algun cas de frau o hagi canvis significatius en els procediments o en el personal.

Aquest sistema està recolzat en quatre grans àrees per contemplar els diferents aspectes de la lluita contra el frau i la corrupció: prevenció, detecció, correcció i persecució.

El Pla de mesures Antifrau contempla també el procediment a seguir per al tractament dels possibles conflictes d'interès, tenint en compte que, si bé l'existència d'un possible conflicte d'interès no determina necessàriament l'existència de frau, no resoldre aquest conflicte d'interès a temps sí que podria portar a una situació de frau. Un conflicte d'interès no resolt constituïria, doncs, un indicador d'un possible frau. Així, la primera de les fases en què es pot evidenciar la possible concurrència de frau, és la situació de conflicte d'interessos no resolt; és a dir, quan els afectats no s'han abstingut degudament o no han estat recusats, en cas que concorreguessin situacions de conflicte d'interessos o se n'hagués tingut coneixement, respectivament.

1.3- Àmbit subjectiu

Les mesures del Pla Antifrau per a la Gestió dels fons del PRTR s'aplicaran a totes les persones implicades en la gestió dels projectes que comptin amb finançament provinent d'aquests fons europeus.

1.4- Desplegament del Pla

El desplegament de les previsions efectuades per aquest Pla de mesures Antifrau serà assumit pel Director/a excepte en els casos en que aquest desplegament comporti la necessitat d'adoptar disposicions de caràcter general que competència del Consell de Govern del Consorci. De les actuacions desenvolupades pel Director/a es donarà compte al Consell de Govern amb periodicitat anual, sempre que hi hagi qualsevol fet rellevant objecte d'informació.

2. GLOSSARI TERMINOLÒGIC

A continuació es concreten i clarifiquen diferents conceptes als efectes de l'Ordre HFP 1030/2021⁷.

2.1- Conflicte d'interessos

- *Conceptualització del terme:* L'article 61 *Reglament (UE, Euratom) 2018/1046 del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de juliol de 2018, sobre les normes financeres aplicables al pressupost general de la Unió (Reglament Financer)* estableix que existeix conflicte d'interès (CI, d'ara en endavant)

«quan els agents financers i la resta de persones que participen en l'execució del pressupost tant de forma directa, indirecta i compartida, així com en la gestió, inclosos els actes preparatoris, l'auditoria o el control, vegin compromès l'exercici imparcial i l'objectiu de les seves funcions per raons familiars, afectives, d'afinitat política o nacional, d'interès econòmic o per qualsevol altre motiu directe o indirecte d'interès personal».

L'entrada en vigor de l'esmentat Reglament destaca que:

- És aplicable a totes les partides administratives i operatives a totes les Institucions de la UE i tots els mètodes de gestió.
- Cobreix qualsevol interès personal, directe o indirecte.
- Davant de qualsevol situació que es percep com un conflicte d'interessos potencial s'hauria d'actuar.

⁷ En aquest sentit, i per major abundament, consultar el Glossari d'integritat, Oficina Antifrau de Catalunya, 2018. Accessible a: <https://www.antifrau.cat/ca/la-corrupcio/glossari.html>

- Les autoritats nacionals, de qualsevol nivell, han d'evitar i/o gestionar els conflictes d'interessos potencials.
- *Possibles actors implicats en el conflicte dels interessos:*
 - Els empleats públics que realitzen tasques de gestió, control i pagament i altres agents en què s'han delegat alguna/es d'aquestes funcions.
 - Beneficiaris privats, socis, contractistes i subcontractistes, les actuacions dels quals siguin finançades amb fons, que puguin actuar a favor dels seus interessos, però en contra dels interessos financers de la UE, en el marc d'un conflicte d'interessos.
- *Classificació:* Atenent la situació que motivaria el conflicte d'interessos, es pot distingir entre:
 - Conflicte d'interessos aparent: es produeix quan els interessos privats d'un empleat públic o beneficiari són susceptibles de comprometre l'exercici objectiu de les seves funcions o obligacions, però finalment no hi ha un enllaç identificable i individual amb aspectes concrets de la conducta, el comportament o les relacions de la persona (o una repercussió en aquests aspectes).
 - Conflicte d'interessos potencial: sorgeix quan un empleat públic o beneficiari té interessos privats de tal naturalesa, que podrien ser susceptibles d'ocasionar un conflicte d'interessos en cas que haguessin d'assumir determinades responsabilitats oficials en un futur.
 - Conflicte d'interessos real: implica un conflicte entre el deure públic i els interessos privats d'un empleat públic o en què l'empleat públic té interessos personals que poden influir de manera indeguda en l'exercici dels deures i les responsabilitats oficials. En el cas d'un beneficiari implicaria un conflicte entre les obligacions concretes en sol·licitar l'ajut dels fons i els seus interessos privats que poden influir de manera indeguda en l'exercici de les obligacions esmentades.

2.2- Fraus

- *Conceptualització del terme:* L'article 3.1 de la Directiva (UE) 2017/1371, sobre la lluita contra el frau que afecta els interessos financers de la Unió (d'ara endavant, Directiva PIF) recull la definició de frau.

En matèria de despeses es defineix el frau com qualsevol "acció o omissió intencionada, relativa:

- *A la utilització o a la presentació de declaracions o de documents falsos, inexactes o incomplets, que tinguin per efecte la percepció o la retenció indeguda de fons procedents*

del pressupost general de les comunitats europees o dels pressupostos administrats per les comunitats europees o pel seu compte.

- *A l'incompliment d'una obligació expressa de comunicar una informació que tingui el mateix efecte.*
- *Al desviament d'aquests mateixos fons amb altres fins diferents d'aquells per als quals van ser concedits al principi.*

L'apartat segon concreta aquest concepte en matèria de despeses relacionades amb la contractació pública. Addicionalment, l'esmentada directiva indica que els Estats membres adoptaran les mesures necessàries per garantir que el frau que afecti els interessos financers de la Unió constitueix una infracció penal quan es cometin intencionadament, concretant un règim sancionador a l'article 7 d'aquesta. En compliment d'aquesta previsió, la Directiva ha estat transposada a l'ordenament jurídic espanyol mitjançant la *Llei Orgànica 1/2019, de 20 de febrer, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal per transposar Directives de la Unió Europea en els àmbits financer i de terrorisme, i abordar qüestions de caire internacional.*

Cal destacar que l'existència d'una irregularitat no sempre implica la possible existència de frau. La concurrència d'intencionalitat és un element essencial en el frau, element que no cal que es doni perquè hi hagi irregularitat. En aquest sentit, l'article 1.2 del *Reglament (CE, Euratom) núm. 2988/95 del Consell, de 18 de desembre de 1995*, relatiu a la protecció dels interessos financers de les Comunitats Europees, estableix que "*constituirà irregularitat tota infracció d'una disposició del dret comunitari corresponent a una acció o omissió d'un agent econòmic que tingui o tindria per efecte perjudicar el pressupost general de les comunitats o els pressupostos administrats per aquestes, ja sigui mitjançant la disminució o la supressió d'ingressos procedents de recursos propis percebuts directament per compte de les Comunitats, bé mitjançant una despesa indeguda.*

2.3- Integritat institucional

- *Conceptualització del terme:* la integritat d'un ens públic és el resultat de l'actuació diària de totes i cadascuna de les persones que treballen dins o per a aquella organització. La integritat institucional va més enllà d'aprovar una política anticorrupció o redactar un codi ètic. Es produeix quan el funcionament operatiu de la institució (polítiques, processos i procediments, sistemes de treball, etc.), els estàndards ètics i les estratègies de prevenció de la corrupció estan plenament integrats per permetre assolir les finalitats (l'interès general) per a les quals la

institució fou creada. Com més coherència i consistència hi hagi entre totes aquestes actuacions i els principis, valors i normes de l'ordenament jurídic, més integritat institucional assolirem.

2.4- Corrupció

- *Conceptualització del terme:* abús de la posició o càrrec públic en benefici privat. La Unió Europea distingeix la noció de corrupció pròpia del dret penal i necessàriament més estricta, d'una noció més àmplia emprada en la vessant preventiva. En aquest segon sentit, la Unió Europea empra la definició del Programa Global de Nacions Unides contra la Corrupció i defineix corrupció com "*l'abús de poder per obtenir beneficis de caràcter privat*", en la qual queda inclòs tant el poder vinculat a l'ocupació d'un càrrec o lloc de treball públic (corrupció pública) com el propi del sector privat (corrupció privada).

2.5- Irregularitat

- *Conceptualització del terme:* concepte ampli que comprèn infraccions normatives, per acció o omissió, que tenen com a efecte un perjudici. S'empra principalment en el context de la regulació de la Unió Europea, en la seva dimensió d'afectació al pressupost.

2.6- Risc.

- *Conceptualització del terme:* probabilitat que es produeixi un dany, una lesió, una pèrdua, una responsabilitat o qualsevol altre efecte nociu per a una institució pública o per a l'interès general, a causa de vulnerabilitats que poden ser internes o externes a aquella organització.

3. ÒRGANS DE NOVA CREACIÓ EN RELACIÓ A LA LLUITA CONTRA EL FRAU

Per tal de garantir una adequada aplicació de les mesures que preveu aquest Pla de mesures Antifrau, s'estableixen els òrgans que seguidament s'indiquen:

3.1- Unitat Gestora de la Bústia Ètica

Tal i com es concretarà a l'apartat 4.6 del present document, el CED considera que esdevé oportú oferir al conjunt de ciutadania i d'operadors econòmics la possibilitat de exercir els seus drets i obligacions en matèria de transparència, ètica, conflicte d'interessos i frau, accedint a qualsevol de les següents dos opcions:

- ✓ Plataforma de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat (IGAE) per la comunicació d'informació sobre frauds i/o irregularitats que afectin a fons europeus:
 - [IGAE: Comunicación de información sobre fraudes o irregularidades que afecten a fondos europeos \(hacienda.gob.es\)](https://www.hacienda.gob.es/igae/comunicacion)
- ✓ Bústia de denúncies anònimes de l'Agència Antifrau de Catalunya, Canal telemàtic segur per presentar denúncies de manera anònima:

[Buzón de denuncias anónimas | Oficina Antifraude de Cataluña](#)

Correspondrà al Director/a del Consorci, o òrgan o unitat que es determini en el futur per rebre i gestionar les comunicacions que es rebin a la Bústia Ètica

Atenent les especificitats que concorren en la gestió dels fons europeus vinculats al PRTR, quan l'òrgan gestor de la Bústia Ètica sigui coneixedor d'una presumpta actuació que afecti a projectes vinculats als fons europeus Next Generation, traslladarà tota la informació de què disposi de manera immediata a la Comissió Antifrau, vetllant per evitar que es produeixi la prescripció de la presumpta infracció. El procediment de tramitació d'aquestes comunicacions correspondrà a la Comissió Antifrau.

3.2- Comissió Antifrau

Per garantir la correcta aplicació de les mesures antifrau associades a la gestió dels fons MRR es crea una Comissió Antifrau, a la que correspondrà, en tot cas, gestionar les comunicacions i denúncies vinculades als projectes finançats per fons europeus Next Generation.

Aquesta Comissió actuarà sense estar sotmesa a ordres jeràrquiques que condicionin la seva actuació en l'àmbit del Consorci, especialment pel que fa al manteniment de la confidencialitat de les dades personals que tracti.

La Comissió en l'exercici de les seves funcions, però molt especialment en la tramitació de les comunicacions i denúncies que rebi, la proposta de mesures de millora, formulació de recomanacions i emissió d'informes, adoptarà els seus acords amb la conformitat de la majoria dels seus membres.

La Comissió Antifrau estarà integrada per personal propi i concretament:

- Sra. Hermínia Pujol i Estragués, Gerent.
- Sr. Sergio Montes López, Responsable de la Unitat de Comptabilitat.
- Sra. Teresa Menacho Montes, Responsable de la Unitat de Banc de Dades.
- Sra. Sara Fernández Martos, auxiliar administrativa.

Assumirà les funcions de presidència de la Comissió, la Gerent i les funcions de secretaria de la Comissió seran assumides pel Responsable de la Unitat de Comptabilitat.

La Comissió Antifrau podrà requerir l'assistència en les sessions que celebri de personal de qualsevol dels serveis, d'acord amb la naturalesa dels temes que s'hi hagin de tractar.

A la Comissió Antifrau se li assignen, en relació amb les actuacions que es portin a terme per a la gestió dels fons del MRR i els projectes que se'n derivin les funcions següents:

- Avalució periòdica del risc de frau, assegurant que hi hagi un control intern efectiu per prevenir i detectar possibles fraus.
- Definir i dissenyar les mesures necessàries per prevenir, detectar, corregir i perseguir els intents de frau.
- Gestionar les comunicacions i denúncies de frau, conflictes d'interès o altres incompliments de la normativa vigent.
- Analitzar les comunicacions, declarant-ne l'admissió o no admissió i fer les tasques de comprovació quan siguin procedents.
- Formular recomanacions i proposar millores i mesures preventives addicionals en la gestió ètica i l'aplicació dels principis de bon govern o bona administració, posant fi a la comprovació dels fets comunicats.
- Assistir i col·laborar en l'inici, tramitació i resolució dels expedients informatius en cas de sospita de frau, sol·licitant tota la informació que es consideri pertinent a les persones i serveis implicats en el mateix, per a la seva oportuna anàlisi.
- Emetre informe en els expedients informatius iniciats, proposant el seu possible arxivament, en cas que les sospites siguin infundades, o proposar l'adopció de les mesures correctores oportunes si es conclou que el frau s'ha produït realment.
- Informar a la Direcció de les conclusions assolides en els expedients informatius iniciats i, si escau, de les mesures correctores proposades.
- Facilitar la informació necessària a les entitats o organismes encarregats de vetllar per la recuperació de les quantitats rebudes indegudament pels beneficiaris, o proposar l'inici dels expedients sancionadors en matèria administrativa i/o penal.
- Portar un registre de les actuacions realitzades, les incidències detectades i els expedients informatius iniciats i resolts.

- Garantir la confidencialitat a les persones que presentin una comunicació a través de la Bústia Ètica i protegir-los en el seus drets per tal que no se'n puguin derivar perjudicis per a qui formula la comunicació de bona fe.
- Garantir la confidencialitat i atorgar la deguda protecció a les persones al servei del Consorci en el procés de comprovació dels fets. La garantia de confidencialitat no impedeix la cessió de les dades que requereixin els jutjats i tribunals en exercici de la seva funció jurisdiccional, o la fiscalia en exercici de les facultats d'investigació.

De manera ordinària, la Comissió Antifrau s'ha de reunir almenys amb periodicitat anual per tractar els assumptes que li són propis.

A més de les reunions ordinàries, podrà reunir-se en qualsevol moment de manera extraordinària quan algun dels seus membres així ho sol·liciti a la presidència de la Comissió.

De cadascuna d'aquestes reunions, s'aixecarà l'Acta corresponent que haurà de ser aprovada per la Comissió en la reunió posterior a la celebració de la mateixa.

4. DOCUMENTS A COMPLIMENTAR PER ATENDRE LES OBLIGACIONS PREVISTES A L'ORDRE MINISTERIAL

4.1- Autoavaluacions

Mitjançant l'Ordre HFP/1030/2021 es concreta l'estàndard mínim a complir en relació amb les fites, els objectius, els projectes i els subprojectes. En aquest sentit, a l'annex II de la mateixa, es recullen diversos qüestionaris orientats a facilitar l'autoavaluació del procediment aplicat pels òrgans executors del PRTR en relació amb el compliment adequat dels principis establerts.

En el marc de la gestió ordinària dels Fons, els òrgans responsables i gestors hauran d'avaluar els seus procediments en el marc de l'exercici de la funció de control de gestió, i s'han de practicar, almenys, una vegada cada any de vigència del Pla.

Les entitats decisores i executores, com a responsables últims del control de la gestió, adoptaran, en l'àmbit de les competències respectives, les iniciatives necessàries amb la finalitat de garantir l'adequació dels procediments a les exigències de l'apartat 4 de l'annex I de l'Acord de Finançament, sens perjudici de les recomanacions que determini la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, com a autoritat de control.

En aquest context, els òrgans responsables i gestors de les diferents fites i objectius adoptaran les mesures oportunes per incorporar en el marc de presa de decisions i de gestió els principis assenyalats a l'apartat 2 de l'article segon de la Ordre, i per garantir que el resultat de l'autoavaluació de l'annex II configura un escenari de risc baix⁸.

4.2- Test conflictes d'interès, prevenció del frau i de la corrupció (autoavaluació inicial)

Com ja s'ha esmentat, en una fase inicial de la redacció i posada en pràctica del conjunt de mesures previstes a l'Ordre Ministerial, el Consorci en data 10 de desembre de 2021 va realitzar autodiagnosi en relació a la vessant del conflictes d'interès, prevenció del frau i de la corrupció, previstos a l'annex II de l'Ordre Ministerial.

Aquesta primera valoració va esdevenir punt de partida per a poder determinar el conjunt de mesures i actuacions que s'havien de desenvolupar per a donar compliment al conjunt d'obligacions previstes a l'Ordre Ministerial. El detall d'aquesta primera autoavaluació va ser de 19 punts sobre un màxim de 64 punts.

4.3- Proposta de Declaració al més alt nivell assumint el compromís de lluita contra el frau del Consell de Govern del Centre d'Estudis Demogràfics (CED)

Segons l'article 5 dels estatuts del Consorci, el Consell de Govern és l'òrgan superior del Consorci, fet que l'habilita per a aprovar l'esmentada declaració institucional al més alt nivell, essent la proposta de la mateixa:

El 21 de juliol de 2020 el Consell Europeu va aprovar un instrument excepcional de recuperació temporal conegut com "Next Generation EU" (Pròxima Generació UE), per un import de 750.000 milions d'euros. L'objectiu d'aquest nou instrument és garantir una resposta europea coordinada amb els Estats membres per a fer front a les conseqüències econòmiques i socials de la pandèmia causada pel COVID-19.

Un dels instruments de major volum dintre del Next Generation EU, és el Mecanisme per a la Recuperació i la Resiliència (MRR), dotat de 672.500 milions d'euros. Com a part fonamental del

⁸ S'adjunta com a Annex I al present document el conjunt de formularis d'autoavaluació que el CED haurà de realitzar periòdicament, segons es determini a la normativa vigent i segons els rol que aquest adopti.

desenvolupament dels objectius del MRR, el passat 30 de setembre es va publicar en el BOE l'Ordre HFP/1030/2021, de 29 de setembre, mitjançant la qual s'estructura un Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR). En virtut d'aquesta normativa, les Administracions Públiques han d'adoptar múltiples mesures, entre les que es troben l'adaptació dels procediments de gestió i el model de control, junt a la configuració i desenvolupament d'un sistema de gestió orientat a definir, planificar, executar, seguir i controlar els projectes i subprojectes en els que es descomponen les mesures (reformes/inversions) previstes en el PRTR.

Per la seva part, l'article 22 del Reglament (UE) 241/2021 del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de febrer de 2021, imposa a l'Estat Espanyol determinades obligacions en relació amb la protecció dels interessos financers de la UE i, a tal efecte, estableix l'obligació d'estructurar un Pla de mesures Antifrau, amb l'objectiu de protegir els interessos financers de la UE.

Amb la finalitat de donar compliment a aquesta obligació, l'article 6 de l'Ordre "Reforç de mecanismes per a la prevenció, detecció i correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interessos" estableix que, tota entitat, decisora o executora que participi en l'execució de les mesures del PRTR haurà de disposar d'un Pla de mesures Antifrau que li permeti garantir i declarar que, en el seu respectiu àmbit d'actuació, els fons corresponents s'han utilitzat de conformitat amb les normes aplicables, en particular, en el que es refereix a la prevenció, detecció i correcció del frau, la corrupció i els conflictes d'interessos.

El Centre d'Estudis Demogràfics (CED) es compromet amb els estàndards més alts en el compliment de les normes jurídiques i ètiques, adherint-se als principis d'integritat, objectivitat, proporcionalitat i honestat en l'exercici de les seves funcions.

La Comissió Europea recomana que les autoritats de gestió "adoptin un plantejament proactiu, estructurat i específic per gestionar el risc de frau", adequant-se al que indica la Guia de la Comissió Europea per el període de programació 2014-2020, sobre avaluació del risc de frau i mesures antifrau eficaces i proporcionades (Ares (2013)3769073-19/12/2013).

Els empleats del Consorci comparteixen aquest compromís, assumint com a deures:

"Vetllar pels interessos generals, amb l'ordenament jurídic, i actuar d'acord amb els principis d'objectivitat, integritat, neutralitat, responsabilitat, imparcialitat, confidencialitat, dedicació al servei públic, transparència, exemplaritat, austeritat,

accessibilitat, eficàcia, honradesa, promoció de l'entorn cultural i mediambiental, i respecte a la igualtat entre dones i homes",

En aquesta línia cal indicar també que el Consell de Govern acordà el novembre de 2018 l'adhesió al Codi Ètic i de Conducta aprovat per la Institució CERCA que, en línia amb els criteris de la Unió Europea, promou el bon govern i la bona conducta, seguint les directrius del personal de l'Administració de la Generalitat i de les entitats del seu Sector Públic, juntament amb altres mesures en matèria de transparència, grups d'interès i ètica públic, inclou compromisos de millora de la qualitat democràtica i la gestió pública dirigida a la ciutadania, permetent una major transparència, control, informació i participació ciutadana.

El Consorci assumeix com a objectiu d'aquesta política, promoure dins de l'organització una cultura que exerceixi un efecte dissuasiu que mitigui tota activitat fraudulenta i que faciliti la seva prevenció i detecció, promovent el desenvolupament de procediments efectius perquè facilitin la investigació del frau i dels delictes relacionats amb el mateix i que permetin garantir que aquests casos s'aborden de forma adequada, en el moment precís i amb les mesures oportunes correctores i de persecució. Per això, adoptarà totes les mesures de formació i informació siguin necessàries perquè tots els membres del personal de la seva organització assumeixin també aquest compromís

El Consorci posarà en marxa mesures eficaces i proporcionades de lluita contra el frau, basades en l'avaluació del risc de frau, i denunciarà aquelles irregularitats o sospites de frau que poguessin detectar-se, a través dels canals interns de notificació, en col·laboració amb l'Agència Catalana Antifrau (ACA) i respecte al principi de confidencialitat.

En definitiva, el Consorci adopta una política de tolerància zero amb el frau, establint un sistema de control intern dissenyat per prevenir i detectar, en la mesura del possible, qualsevol actuació fraudulenta i, si s'escau, esmenar-ne les conseqüències, assumint per això els principis d'integritat, imparcialitat i honestat en l'exercici de les seves funcions.

Així mateix s'ordena que aquesta declaració institucional es faci pública a la web corporativa així com a totes les plataformes i xarxes socials en què i sigui comunicada a tot el personal de l'Ens.

4.4- Declaració d'Absència de Conflicte d'Interès (DACI)

Aquesta Declaració se sol·licitarà a:

- Pel que fa a treballadors/es: empleats que realitzen tasques de gestió, control i pagament; així com els membres de les Meses de contractació i membres dels òrgans de contractació.
- Pel que fa a persones externes al Consorci: Els licitadors que presentin proposicions (ofertes) a qualsevol licitació d'una actuació finançada amb fons de l'MRR, que puguin actuar a favor dels seus propis interessos, però en contra dels interessos financers de la UE, en el marc d'un conflicte d'interessos.

Expedient: _____

Contracte/Subvenció/Conveni: _____

A fi de garantir la imparcialitat en el procediment de referenciat, el/els a baix signant/s, com a participant/s en el procés de preparació/tramitació/adjudicació de l'expedient, declara/declaren:

Primer- *Estar informat/des del següent:*

1. *Que l'article 61.3 «Conflicte d'interessos», del Reglament (UE, Euromat) 2018/1046 del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de juliol (Reglament financer de la UE), estableix que «existirà conflicte d'interessos quan el exercici imparcial i objectiu de les funcions es vegi compromès per raons familiars, afectives, d'afinitat política o nacional, d'interès econòmic o per qualsevol motiu directe o indirecte d'interès personal.»*
2. *Que l'article 64 «Lluita contra la corrupció i la prevenció dels conflictes d'interessos» de la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic, té la finalitat d'evitar qualsevol distorsió de la competència i garantir-ne la transparència en el procediment i assegurar la igualtat de tracte a tots els candidats i licitadors.*
3. *Que l'article 23 «Abstenció», de la Llei 40/2015, d'1 octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, estableix que s'han d'abstenir d'intervenir en el procediment «les autoritats i el personal al servei de les administracions en els qui es donin algunes de les circumstàncies assenyalades a l'apartat següent», sent aquestes:*

- a. *Tenir interès personal en l'assumpte de què es tracti o en un altre en la resolució del qual pogués influir la d'aquell; ser administrador de societat o entitat interessada, o tenir qüestió litigiosa pendent amb algun interessat.*
- b. *Tenir un vincle matrimonial o situació de fet assimilable i el parentiu de consanguinitat dins del quart grau o d'afinitat dins del segon, amb qualsevol dels interessats, amb els administradors d'entitats o societats interessades i també amb els assessors, representants legals o mandataris que intervinguin en el procediment, així com compartir despatx professional o estar-hi associat per a l'assessorament, la representació o el mandat.*
- c. *Tenir amistat íntima o enemistat manifesta amb alguna de les persones esmentades a l'apartat anterior.*
- d. *Haver intervingut com a pèrit o com a testimoni en el procediment de què es tracti.*
- e. *Tenir relació de servei amb persona natural o jurídica interessada directament en l'assumpte, o haver-li prestat en els dos darrers anys serveis professionals de qualsevol tipus i en qualsevol circumstància o lloc».*

Segon- *Que no es troba/n incurs/s en cap situació que es pugui qualificar de conflicte d'interessos de les indicades a l'article 61.3 del Reglament Financer de la UE i que no concorre a la seva persona o persones cap causa d'abstenció de l'article 23.2 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic que pugui afectar el procediment de licitació/concessió.*

Tercer- *Que es compromet posar en coneixement de l'òrgan de contractació/comissió d'avaluació/òrgan de signatura del conveni, sense dilació, qualsevol situació de conflicte d'interessos o causa d'abstenció que doni o pogués donar lloc a aquest escenari.*

Quart- *Conec que, una declaració d'absència de conflicte d'interessos que es demostrï que sigui falsa, comportarà les conseqüències disciplinàries, administratives i/o judicials que estableixi la normativa aplicable.*

I perquè consti, signo aquesta declaració

(data, signatura, Nom complert i DNI)

4.5- Codi de Conducta dels Centres CERCA

El Consell de Govern del Consorci va acordar, en data 22 de novembre de 2018 l'adhesió al Codi Ètic i de Conducta aprovat per la Institució CERCA que, en línia amb els criteris de la Unió Europea, promou el bon govern i la bona conducta, seguint les directrius del personal de l'Administració de la Generalitat i de les entitats del seu Sector Públic, juntament amb altres mesures en matèria de transparència, grups d'interès i ètica pública, incloent compromisos de millora de la qualitat democràtica i la gestió pública dirigida a la ciutadania i permetent una major transparència, control, informació i participació ciutadana.

El Codi es configura com un instrument d'autoregulació que obliga mitjançant la subscripció del compromís d'adhesió individualitzat i tot i no ser normatiu està vinculat al règim sancionador de la Llei 19/2014 (títol VII). S'adreça a, en primer terme, el conjunt de directores i gerents, i altres persones apoderades per acord del patronat o l'òrgan de govern de cada centre CERCA, i també subsidiàriament la resta de personal científic (propi o adscrit), tècnic i administratiu dels centres CERCA.

4.6- Proposta de codi ètic i de bon Govern

Els codis ètics, de bon govern o de conducta, formen part dels marc d'integritat pública com un instrument intern d'autoregulació que contribueix a la prevenció del risc de corrupció frau en matèries com la contractació administrativa, subvencions, urbanisme o personal o l'aparició de conflictes d'interès no identificats o no gestionats.

L'Ordre HFP/1030/2021 inclou d'entre les mesures de prevenció dirigides a reduir el risc de frau, l'establiment d'un codi ètic, tot proposant la següent reglamentació adjunta com a Annex VI.

4.7- Proposta de bústia de denúncies

L'Annex III.C de l'Ordre HFP/1030/2021 preveu l'obligatorietat de disposar d'una bústia de denúncies o enllaç al canal de denúncia del SNCA (Servei Nacional de Coordinació Antifrau). Així, tampoc pot obviar-se, que en data 17 de desembre de 2021 va ser la data límit per la transposició de la Directiva (UE) 2019/1937 del Parlament Europeu i del Consell de 23 d'octubre de 2019, relativa a la protecció de les persones que informen sobre infraccions del Dret de la Unió.

En aquesta Directiva es preveu, en el seu article vuitè (8è) que els Estats membres vetllaran per tal que les entitats jurídiques del Sector Públic estableixin canals i procediments de denúncia interna i de seguiment, preveient l'obligatorietat de comptar amb un canal de denúncies intern on puguin rebre les denúncies de sospites d'irregularitats o comportaments rebutjables, així com de frau i corrupció.

El CED considera que esdevé oportú oferir al conjunt de ciutadania i d'operadors econòmics la possibilitat de exercir els seus drets i obligacions en matèria de transparència, ètica, conflicte d'interessos i frau, accedint a qualsevol de les següents dos opcions:

- ✓ Plataforma de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat (IGAE) per la comunicació d'informació sobre frauds i/o irregularitats que afectin a fons europeus:
 - [IGAE: Comunicación de información sobre fraudes o irregularidades que afecten a fondos europeos \(hacienda.gob.es\)](https://www.hacienda.gob.es/igae/)
- ✓ Bústia de denúncies anònimes de l'Agència Antifrau de Catalunya, Canal telemàtic segur per presentar denúncies de manera anònima:
 - [Buzón de denuncias anónimas | Oficina Antifraude de Cataluña](https://www.agenciaantifrau.cat/buzon-de-denuncias-anonimas/)

Aquest enllaços es troben disponibles també a la pàgina web del CED:

- <https://ced.cat/sobre-el-ced/portal-de-transparencia/canals-de-comunicacio/>

4.8- Identificació de les principals àrees de risc i valoració de riscos inherents

En aquest punt resulta pertinent identificar els riscos inherents a la gestió i execució dels fons procedents del PRTR sol·licitats i valorar-ne la seva probabilitat (freqüència previsible) i la seva gravetat (impacte en cas de materialitzar-se).

L'anàlisi de riscos s'articula a través d'un seguit de mapes dels riscos vinculats a l'acció del Consorci, que tenen per objectiu ajudar els gestors i gestores públics a identificar quins són aquests riscos i a estimar la probabilitat d'ocurrència i quin pot ser el seu impacte en cas que es materialitzin.

La identificació i avaluació del risc permet estimar quin és el grau de vulnerabilitat de l'organització davant de la possibilitat de materialització de riscos concrets, i activar alertes en cas d'un risc elevat; reduir la probabilitat que els riscos es materialitzin tot dissenyant i implementant mesures preventives; posar en marxa accions que ajudin minimitzar-ne les conseqüències en cas que els riscos s'arribin a materialitzar.

La probabilitat d'ocurrència resulta d'aplicar dues anàlisis complementàries: la freqüència en l'ocurrència, que es determina en funció de les vegades que ha ocorregut en el passat recent, i la factibilitat de materialització del risc, en funció de si s'aprecien factors potenciadors del risc i de si hi ha implantades accions mitigadores. D'aquesta combinació es determina si la probabilitat és baixa, mitja o alta.

Per altra banda, l'impacte o gravetat es mesura en funció de les conseqüències derivades de la materialització del risc, principalment en termes d'afectació patrimonial i dany a la imatge institucional (interna i externa). L'impacte resultant serà baix, mig o alt. Una vegada determinada la probabilitat i l'impacte, el nivell de risc s'establirà a partir de la següent matriu de risc que combina els dos factors.

MATRIU DE RISC

	A	M	B
A	A	A	M
M	A	M	B
B	M	B	B

Finalment, a través d'aquesta mateixa matriu es determina un ordre orientatiu de prioritat en l'acció correctiva o contingent per part de l'ens local, amb la finalitat d'ajudar a prioritzar la dedicació de recursos de manera cost-efectiva. En aquest sentit, cal destacar la diferenciació que aquesta gradació estableix entre els riscos moderats, on els riscos amb un impacte alt i una probabilitat baixa se situen en un nivell de prioritat inferior respecte a la resta de riscos de nivell moderat que tenen més probabilitat d'ocurrència.

A partir de l'autoavaluació de riscos que figura a l'**annex del II al V**, la Comissió Antifrau determinarà i concretarà aquells riscos que siguin rellevants per assolir els objectius del Pla de garantir els interessos financers de la UE i la correcta execució dels projectes finançats amb fons provinents de l'UE que formin part del PRTR.

En aquest sentit s'ha prioritzat quatre àmbits on l'actuació de el Consorci pugui generar escenaris de major vulnerabilitat en termes d'integritat, desenvolupant els corresponents mapes de riscos diferenciats:

4.8.1- Contractació

Els riscos específics en l'àmbit de la contractació s'agrupen en consideració a les diferents fases del procediment contractual:

- Fase preparatòria. A les actuacions preparatòries d'un expedient de contractació s'adopten decisions que poden comprometre els principis rectors de la contractació pública. Així, la falta d'estudi i justificació de les necessitats que es pretenen cobrir a través del contracte perjudica

la utilització eficient dels fons públics; l'elecció d'un procediment que restringeix la participació de licitadors influeix directament en la concurrència; el disseny de plecs i criteris de solvència i adjudicació que puguin afavorir determinats operadors afecten la igualtat de tracte dels licitadors; i la determinació d'un preu del contracte que no s'ajusti al mercat és contrari a l'economia de la despesa.

- Fase de licitació. La vulneració del principi de transparència és la principal amenaça en aquesta fase del procediment. Limitar la publicitat de les licitacions i el lliure accés a la informació necessària per presentar les ofertes constitueixen riscos que restringeixen la concurrència i amenacen la igualtat de tracte. També resulta essencial la custòdia idònia de les ofertes per evitar el risc de vulneració del secret o la manipulació de les proposicions que es presentin.
- Fase d'adjudicació. L'objectivitat i la transparència a la selecció de l'operador econòmic que resulti adjudicatari són factors fonamentals per garantir la igualtat de tracte i l'eficiència de la despesa mitjançant l'elecció de la millor oferta. Els principals riscos identificats en aquesta fase apunten a la manca d'imparcialitat o professionalització dels membres de les Meses de contractació o del comitè d'experts, a la no detecció de pràctiques col·lusòries o a l'opacitat a la valoració de les ofertes a causa de la manca de publicitat de les actes i dels informes tècnics o per imprecisions en la justificació de les puntuacions atorgades a cada oferta.
- Fase d'execució. En aquesta fase hi ha el risc de desvirtuar les clàusules i condicions sobre la base de les que es va adjudicar el contracte. Es comprometen principis fonamentals com la igualtat de tracte si no se supervisa i verifica el compliment de les condicions que van determinar la selecció d'un licitador davant d'un altre (terminis, millores, adscripció de mitjans personals o materials o condicions especials d'execució) i pot afectar-se també a l'economia de la despesa a través de modificacions contractuals que incrementen el preu inicial de les prestacions.

A l'Annex II del present document consta un quadre operatiu on s'identifiquen els principals riscos que poden concórrer en aquesta activitat i algunes de les possibles mesures que es poden adoptar per prevenir-los i, si s'escau, corregir-los.

4.8.2- Subvencions

Els riscos específics en l'àmbit de la gestió de les subvencions es van agrupar a les següents categories:

- Subjecció normativa. Aquest és el compromís en què s'ha de basar el sistema de concessió d'ajudes: l'exigència de l'estricta compliment de la normativa de subvencions, evitant les modulacions i deixant el mínim espai possible al risc que suposa la discrecionalitat.
- Procediment de concessió. El risc que la concessió de subvencions es realitzi sense el suport d'un pla estratègic impedirà tenir una visió més àmplia i global dels objectius que es pretenen aconseguir. L'existència d'aquest marc global facilitarà l'elecció de les mesures més eficaços per al compliment dels objectius esmentats. A més, caldrà buscar sempre la màxima concurrència, limitant en la major mesura possible les excepcions a aquest principi, amb la finalitat d'aconseguir la major eficiència en l'execució de la despesa pública.
- Gestió de la despesa en subvencions. Els riscos d'una gestió ineficaç portarien a desvirtuar la fi que es persegueix amb l'atorgament de les subvencions, passant a esdevenir una font més de finançament d'activitats i projectes en comptes de servir d'impuls i ajuda a l'esforç inversor d'aquells que obtenen els ajuts públics. Per tant, un criteri de racionalitat de les ajudes exigiria aportacions de recursos propis a les activitats subvencionades. Altres factors de riscos a considerar serien les elevades taxes de subcontractació com a excepció a la regla general que l'activitat subvencionada es realitzi pel beneficiari de les ajudes, o la subcontractació de les activitats amb entitats vinculades sense una acreditació que s'estan realitzant a preus de mercat.
- Control de la despesa i de l'activitat subvencionada. Els diners públics es dirigeixen a unes activitats concretes buscant un objectiu; el risc que aquest objectiu no s'aconsegueixi serà molt elevat si no hi ha control suficient sobre la manera com es fa servir la subvenció rebuda i la seva materialització.
- Mesures de caràcter financer. La despesa pública intenta afavorir la realització de determinades activitats o l'execució de determinades inversions. Per aconseguir el seu objectiu, el flux financer

s'ha d'adequar a les necessitats del beneficiari, i aquest, per part seva, ha d'estar en condicions de garantir-ne la solvència.

A l'Annex III del present document consta un quadre operatiu on s'identifiquen els principals riscos que poden concórrer en aquesta activitat i algunes de les possibles mesures que es poden adoptar per prevenir-los i, si s'escau, corregir-los.

4.8.3- Gestió de personal

Els riscos específics en l'àmbit de la gestió de personal es van agrupar a les següents categories:

- Selecció del personal. Assegurar un sistema d'accés com a personal contractat al CED basat en el mèrit i la capacitat és de vital importància per prevenir la corrupció i per garantir la competència professional dels servidors públics. L'accés a través de procediments que no garanteixin aquests principis pot provocar greus conseqüències des del punt de vista de la integritat, com ara la desprofessionalització de la funció pública (o categoria laboral anàloga), l'absència d'imparcialitat i objectivitat a les actuacions dels servidors públics, la proliferació de pràctiques clientelistes, o el nepotisme.
- Exercici ètic i professional de les funcions. La identificació d'aquests riscos pretén evitar que es produeixi una fallida de valors tals com la independència, la integritat, la responsabilitat, la transparència, l'objectivitat, la imparcialitat i la confidencialitat.
- Planificació i estructura organitzativa del personal. La necessitat de determinar els riscos en aquest àmbit deriva de la importància de la planificació dels recursos humans a les administracions públiques, que persegueix contribuir a l'eficàcia en la prestació de serveis i a l'eficiència en la utilització dels recursos econòmics disponibles. Moltes de les conductes il·legals o faltes d'ètica i de les oportunitats de corrupció es produeixen per dèficits de planificació i de comunicació dins el Consorci o fins i tot entre institucions.
- Formació i avaluació de l'exercici. La formació dels empleats públics es configura com una eina clau tant per al foment de la integritat i la prevenció de la corrupció com assegurar l'adequació

de la competència professional exigida al personal amb la responsabilitat de les tasques que té encomanades.

- **Retribucions.** En aquest cas, la identificació dels riscos corresponents contribuirà a dissenyar una política retributiva que eviti pràctiques corruptes com la concessió d'increments salarials sense suport a les lleis pressupostàries o l'abonament injustificat de complements retributius, que poden portar a la comissió de delictes com la malversació de cabals públics.
- **Incompatibilitats i conflictes d'interès.** El risc que els empleats públics incorrin a incompatibilitats o que es produeixin conflictes d'interessos és present a totes les organitzacions públiques. La gestió adequada d'aquests riscos contribuirà a garantir la imparcialitat i objectivitat dels servidors públics.

A l'Annex IV del present document consta un quadre operatiu on s'identifiquen els principals riscos que poden concórrer en aquesta activitat i algunes de les possibles mesures que es poden adoptar per prevenir-los i, si s'escau, corregir-los.

4.8.4- Gestió pressupostària i patrimonial

L'anàlisi de riscos comuns en la gestió econòmicofinancera i pressupostària de les entitats públiques es relaciona habitualment amb errors en la informació financera (comptes anuals), incompliments de la normativa aplicable, ineficiències en la gestió o una protecció inadequada d'actius. Cal destacar que les normes d'auditoria incideixen en l'atenció especial que s'ha de prestar al risc de frau, entès com tot acte intencionat per aconseguir una avantatge injust o il·legal.

L'enumeració recull possibles riscos comuns a la gestió de les entitats públiques que hi haurà d'avaluar en funció de les circumstàncies i característiques de cada entitat per verificar-ne possibilitat real. Afecten els aspectes generals que queden fora de les àrees específiques de risc que es detallen a altres epígrafs d'aquest document. Els riscos es van agrupar a les següents categories:

- Organització i control intern. Els riscos deriven de la inadequada segregació de funcions, de les relacions amb les entitats dependents, de la major o menor subjecció als controls econòmic-financers i de la qualificació específica del personal per a l'exercici del control.
- Pressupost i gestió pressupostària. Els riscos estan associats al realisme de les previsions pressupostàries o al grau i volum de les seues modificacions, així com a les desviacions significatives de la posterior execució.
- Estabilitat i sostenibilitat financera. Els riscos estan relacionats amb l'incompliment dels objectius d'estabilitat pressupostària i compromisos de futures despeses
- Informació econòmica-financera. La fiabilitat i suficiència de la informació es configura com un element bàsic per millorar la transparència dels comptes públics.
- Tresoreria. A la tresoreria els riscos s'identifiquen amb la manca de control sobre les restriccions que han d'existir en la utilització dels diners públics i els controls de caixes.
- Patrimoni i protecció d'actius. Relacionat amb els actius, amb el registre i la comptabilització adequada, amb l'ús autoritzat i d'acord amb les finalitats públiques, i amb la protecció davant de possibles pèrdues.

A l'Annex V del present document consta un quadre operatiu on s'identifiquen els principals riscos que poden concórrer en aquesta activitat i algunes de les possibles mesures que es poden adoptar per prevenir-los i, si s'escau, corregir-los.

4.9- Mesures de prevenció, detecció, correcció i persecució d'acord amb l'Ordre HFP/1030/2021

4.9.1- Conflicte d'interès

Mesures relacionades amb la prevenció del conflicte d'interessos

- Comunicació i informació al personal del Consorci sobre les diferents modalitats de conflicte d'interès i de les maneres d'evitar-ho.
- Complementació de la declaració d'absència de conflicte d'interessos (DACI) als intervinents en els procediments, en tot cas el responsable de l'òrgan de contractació/concessió de subvenció, el personal que redacti els documents de licitació/bases i/o convocatòries, els experts que avaluin les sol·licituds/ofertes/propostes, els membres dels comitès d'avaluació de sol·licituds/ofertes/propostes i altres òrgans col·legiats del procediment.⁹
- Comprovació d'informació a través de bases de dades dels registres mercantils, bases de dades d'organismes nacionals i de la UE, expedients dels empleats o a través de la utilització d'eines de prospecció de dades ("*data mining*") o de puntuació de riscos.
- Aplicació estricta de la normativa interna (normativa estatal, autonòmica o local) corresponent, en particular, l'article 53 del Reial decret legislatiu 5/2015, del 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut bàsic de l'Empleat Públic relatiu als Principis ètics, l'article 23 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, relatiu a l'Abstenció i la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

Mesures per abordar els possibles conflictes d'interès existents

- Comunicació de la situació que pogués suposar l'existència d'un conflicte d'interès al superior jeràrquic que confirmarà per escrit si considera que existeix aquest conflicte. Quan es consideri que hi ha un conflicte d'interessos, l'autoritat facultada per procedir als nomenaments o l'autoritat nacional pertinent vetllarà perquè la persona de què es tracti cessi tota activitat en

⁹ En cas d'òrgans col·legiats, aquesta declaració es pot fer a l'inici de la reunió corresponent per tots els intervinents en aquesta i reflectint-se a l'Acta. Igualment, establiment emplenament de la DACI com a requisit a aportar pel/per els beneficiaris que, dins dels requisits de concessió de l'ajuda, hagin de dur a terme activitats que presentin un conflicte d'interessos potencial.

aquest assumpte, i podrà adoptar qualsevol altra mesura addicional de conformitat amb el dret aplicable.

- Aplicació estricta de la normativa interna (estatal, autonòmica o local) corresponent, en particular, del 24 de la Llei 40/2015, de 1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic, relatiu a la Recusació i la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

4.9.2- Fraus i corrupció

Les entitats que participin en l'execució d'actuacions del PRTR han d'aplicar les mesures proporcionades contra el frau estructurades al voltant dels quatre elements clau del cicle antifrau: prevenció, detecció, correcció i persecució.

- *Prevenció.* Les mesures preventives van dirigides a reduir el risc residual de frau a un nivell acceptable, preveient-se:
 - Desenvolupament d'una cultura ètica, basada en alguns aspectes com poden ser el foment de valors com la integritat, l'objectivitat, la rendició de comptes i l'honradesa i l'establiment d'un codi de conducta davant del frau que pugui incloure aspectes com el conflicte d'interès, els obsequis, la confidencialitat i les vies de denúncia (bústia de denúncies i/o enllaç al canal de denúncies de l'SNCA o altres)
 - Formació i conscienciació: Les accions formatives, que cal adreçar a tots els nivells jeràrquics, hauran d'incloure reunions, seminaris, grups de treball, etc. que fomentin l'adquisició i la transferència de coneixements.
 - Implicació de les autoritats del Consorci que han de manifestar un compromís ferm contra el frau i comunicat amb claredat, que impliqui una tolerància zero davant del frau; el desenvolupar plantejament proactiu, estructurat, específic i eficaç en la presa de decisions per gestionar risc de frau i l'elaboració d'un pla d'actuacions contra el frau que transmeti la seva postura oficial respecte al frau i la corrupció.
 - Repartiment clar i segregat de funcions i responsabilitats en les actuacions de gestió, control i pagament, evidenciant-se aquesta separació de forma clara.
 - Mecanismes adequats d'avaluació del risc per a totes les mesures gestionades, deixant-ne evidència, a la recerca de les parts del procés més susceptibles de patir frau, i controlar-les especialment, sobre la base següent: Identificació de mesures que són més susceptibles del frau, com poden ser aquelles amb alta intensitat, alt pressupost,

molts requisits a justificar pel sol·licitant, controls complexos, etc; identificació de possibles conflictes d'interessos; resultats de treballs previs d'auditories internes o controls de legalitat; resultats d'auditories de la Comissió Europea o del Tribunal de Comptes Europeu, si s'escau o casos de frau detectats amb anterioritat.

- Sistema de control intern eficaç, adequadament dissenyat i gestionat, amb controls que se centrin a pal·liar amb eficàcia els riscos que s'hi identifiquin.
- Anàlisi de dades. Dins dels límits relatius a la protecció de dades, encreuament de dades amb altres organismes públics o privats del sector que permetin detectar possibles situacions d'alt risc fins i tot abans de la concessió dels fons.
- **Detecció.** Les mesures de prevenció no proporcionen una protecció completa contra el frau i, per tant, calen sistemes per detectar a temps els comportaments fraudulents que escapin a la prevenció. Les eines de detecció del frau poden incloure:
 - L'ús de bases de dades com la Base Nacional de Dades de Subvencions (BNDS), eines de prospecció de dades (data mining) o de puntuació de riscos mitjançant eina ARACHNE (Eina de classificació del risc de frau de la Comissió Europea).
 - El desenvolupament d'indicadors de frau i la seva comunicació al personal en posició de detectar-los.
 - L'establiment de mecanismes adequats i clars per informar de les possibles sospites de frau pels qui els hagin detectat.
- **Correcció.** La detecció de possible frau, o la seva sospita fundada, comportarà la immediata suspensió del procediment, la notificació de tal circumstància en el termini més breu possible a les autoritats interessades i als organismes implicats en la realització de les actuacions i la revisió de tots aquells projectes que hi hagin pogut estar exposats. Es procedirà a:
 - Avaluar de la incidència del frau i la seva qualificació com a sistèmic o puntual.
 - Retirar els projectes o la part dels projectes afectats pel frau i finançats pel MRR.
- **Persecució.** Immediatament es procedirà a:
 - Comunicar els fets produïts i les mesures adoptades a l'entitat decidora, que comunicarà l'assumpte a l'Autoritat Responsable, la qual podrà sol·licitar la informació addicional que consideri oportuna de cara al seguiment i la comunicació a l'Autoritat de Control.
 - Denunciar, si s'escau, els fets punibles a les autoritats públiques competents (Servei Nacional de Coordinació Antifrau –SNCA-) i per a la seva valoració i eventual comunicació a l'Oficina Europea de Lluita contra el Fraud.

- Iniciar una informació reservada per depurar responsabilitats o incoar un expedient disciplinari.
- Denunciar els fets davant de la fiscalia i els tribunals competents, en els casos oportuns.